

Силабус
навчальної дисципліни
Архівознавство для спеціальності 032 Історія та археологія
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Історія»
Спеціальність 032 Історія і археологія
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти перший

Викладач (і)	Федорик Юрій Володимирович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/fedorik/
Контактний тел.	0999058168
Е-mail викладача:	Jurij83fedoryk@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 11.10-12.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	20	20	80	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: історична наука, архівознавство, архівістика, науковий підхід.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни: розкриття сучасних наукових засад архівознавства, формування у здобувачів вищої освіти комплексного уявлення про історію та закономірності розвитку архівної справи взагалі та в Україні зокрема, ознайомлення з теорією та практикою роботи сучасних архівних установ.

Предметом вивчення предмету є уявлення про сучасну систему архівних установ України та основні етапи її становлення.

Компетентності та програмні результати навчання:

Спеціальні компетентності

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків

зловживання історією. **СК 4.** Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи. **СК 5.** Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.). **СК 6.** Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних. **СК 10.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему. **ПРН 2.** Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності. **ПРН 3.** Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел. **ПРН 4.** Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі. **ПРН 5.** Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами. **ПРН 6.** Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії. **ПРН 7.** Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах. **ПРН 8.** Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки. **ПРН 9.** Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України. **ПРН 10.** Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності. **ПРН 11.** Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов. **ПРН 12.** Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот. **ПРН 13.** Розуміти загальні та специфічні риси

історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей. **ПРН 14.** Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

Зміст курсу:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи архівознавства.

Тема 1. Архівознавство як наукова система і навчальна дисципліна

Тема 2. Архівна система та система архівних установ

Тема 3. Організація роботи державних архівів України

Тема 4. Організація архівних документів.

Змістовний модуль 2. Робота з документами архівного фонду.

Тема 5. Формування Національного архівного фонду (НАФ).

Тема 6. Архівне описування та облік документів НАФ.

Тема 7. Довідковий апарат до документів НАФ. Інформатизація архівної справи.

Тема 8. Довідковий апарат до документів НАФ

Тема 9. Забезпечення збереженості архівних документів та інформатизація архівної справи

Тема 10. Використання архівної інформації. Архівна евристика.

Методи навчання: лекція, читання та коментар історичних джерел, робота з картою, таблицями, схемами та діаграмами, бесіда, групові дискусії, робота в малих групах, співбесіда, колоквиум, аудіовізуальний метод, електронні презентації.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Поточний контроль здійснюється у вигляді індивідуального та фронтального опитування, у вигляді поточних контрольних робіт, захисту індивідуального проєкту. Підсумковий контроль заплановано у формі екзамену.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: під час лекцій та семінарських занять можливим є використання ноутбуку, електронної дошки

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та тестування										Проект	Екзамен	Сума
З/м 1		З/м 2		З/м 3			З/м 4					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	20	50	100

З/м – змістовий модуль

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D	задовільно	
50-57	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Нормативна база:

1. Про інформацію: Закон України
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України
3. Про Національний архівний фонд і архівні установи: Закон України
4. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України
5. Про державну таємницю: Закон України
6. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України
7. Про музеї та музейну справу: Закон України
8. Про обов'язковий примірник документів: Закон України
9. Про страховий фонд документації України: Закон України
10. Про науково-технічну інформацію: Закон України
11. Про затвердження Положення про Державний комітет архівів України: Указ Президента України
12. Документи з паперовими носіями. Правила зберігання Національного архівного фонду. Технічні вимоги: ГСТУ 55. 001-98.
13. Фотодокументи. Правила зберігання Національного архівного фонду. Технічні вимоги: ГСТУ 55.002-2002.
14. Методичні рекомендації щодо створення та організації страхового фонду унікальних і особливо цінних документів з паперовою основою / Держкомархів України. — К., 2001. — 16 с.
15. Правила роботи архівних підрозділів органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій / Держкомархів України. — К., 2001. — 111 с.

- 16.Оформлення та зразки бібліографічних посилань і архівних легенд для друкованих видань архівних установ, публікацій на веб-сайті: Пам'ятка / Держкомархів України. УНДІАСД. — К., 2002. — 9 с.

Базова:

- 17.Архівістика: Термінолог. словник / ГАУ при КМ України. УД НДІАСД; Авт.-упоряд.: К. Є. Новохатський та ін. — К., 1998. — 106 с.
- 18.Архівні установи України: Довідник / Держкомархів України, УНДІАСД. — 2-ге вид., доп. — К., 2005. — Т. 1. — 692 с.
- 19.Архівознавство : Підручник для студ. іст. фак-тів вищ. навч. закладів / ред.: Я. Калакура, І. Матяш. - 2-ге вид., випр. і доп. : Академія, 2009. — 356 с.
- 20.Джерелознавство історії України: Довідник / Редкол.: М. Я. Варшавчик та ін.; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки; НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. — К., 1998. — 212 с.
- 21.Нариси історії архівної справи в Україні / За заг.ред.І.Б.Матяш та К.І.Климової. — К.: Видавн.дім «Академія», 2002. — 621 с.
- 22.Чикалова С.Ф., Яковенко В.Я. Архівознавство: Навчальний посібник. — Донецьк: ДонНУ, 2004. — 170 с.

Додаткова:

- 23.Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського (1918–1998): Путівник. — К., 1998.
- 24.Загальний міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) / Держкомархів України. УНДІАСД; Укр. версія Г. В. Папакіна. — 2-ге вид. — К., 2002. — 48 с.
- 25.Кеннеді Грістед П. За участю Боряка Г. Доля скарбів української культури під час Другої світової війни: винищення архівів, бібліотек, музеїв.-К., 1991.- 107 с.
- 26.Кисельов І.М. Про автоматизовану інформаційну систему архіву// Студії з архівної справи та документознавства: Т. 2 - К., 2005. - С. 29-33.
- 27.Климова К. Документи Національного архівного фонду в музеях України: принципи класифікації та обліку // Студії з архівної справи та документознавства. — Т. 1. — К., 1996. — С13–20.
- 28.Матяш І.Б. Формування Національного архівного фонду України: історія та сучасні проблеми//Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки: Тези доповідей міжнародної наукової конференції. — К., 1996. — С. 101–103

- 29.Метальникова Н. Проблеми комплектування архівів фондами громадських об'єднань у сучасній Україні// Студії з архівної справи та документознавства. – Т.2.–К., 2005. – С. 25–29
- 30.Мітюков О.Г. З історії архівів в Україні (від найдавніших часів до початку ХХ ст.// Архіви України. - 1991. - № 2. - С 29-40.
- 31.Московченко Н.З історії створення центральних та місцевих архівів України // Студії з архівної справи та документознавства. – Т.10.-К.2007.- с.7-11.
- 32.Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україніка" і комп'ютеризація архівної справи в Україні. Випуск 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи. Збірник наукових праць. - К., 1996. - 308 с
- 33.Оформлення та зразки бібліографічних посилань і архівних легенд для друкованих видань архівних установ, публікацій на веб-сайті: Пам'ятка / Держкомархів України. УНДІАСД. — К., 2002. — 9 с.
- 34.Пиріг Р.Я Документальна спадщина Компартії України: проблеми інтеграції в систему державної архівної служби // Константи: Альманах соціальних досліджень. – 1996. – № 2 (5). С 5–10.
- 35.Пиріг Р.Я. Архівне будівництво в Україні: проблеми наукового забезпечення// Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15-16 березня 1995 р. / Упор. Т.П. Прись. - К., 1996. - С 92-96.
- 36.Портнов Г.В. Деякі питання формування Національного архівного фонду на сучасному етапі// Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15–16 березня 1995 р. –К., 1996. – С 22–25.
- 37.Путро О.І. Архівний фонд Національної Академії наук України як складова частина НАФ: історія та сучасні проблеми// Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції (19–20 листопада 1996 року) у 2–х ч. – К., 1997. – С 56–61.
- 38.Українські архівісти: Біобібліогр. довід.: У -х вип. Вип. 1. ХІХ ст. — 19 0-ті рр. / ГАУ при КМ України. УДНДІАСД; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; Упоряд.: О. М. Коваль, І. Б. Матяш, В. С. Шандра. — К., 1999. — 67 с.
- 39.Хрестоматія з архівознавства: Навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Упоряд.: Г.В.Боряк та ін. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003.

Інформаційні ресурси:

- 40.Державна архівна служба України - <https://archives.gov.ua/ua/>
- 41.Офіційний веб-портал Державної архівної служби України - <https://old.archives.gov.ua/>

42. Історико-генеалогічний архів України - <http://scarch.kiev.ua/>
43. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського:
<http://www.nbuv.gov.ua>
44. Спілка архівістів: <http://www.vda.archiv.net/>
45. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України - <https://tsdavo.gov.ua/>
46. Центральні та місцеві архівні установи України: веб-ресурси -
http://archive.odessa.gov.ua/info/arhivni_ustanovi/ukraine/